

Stensilert av oss

U. B. BERGEN
1611-19
Ms. 1568 I 7

F R I F A G B E V E G E L S E .

2. årg. *Bergen*

nr 37

3/10-42.

KAMERAT!

Den kamp vi fører mot tysk fremmedvelde og Quislings forrædertiktatur har i den siste tiden vært ytterligere tilspisset. Motstanden tyskerne og quislingene møter overalt ser ut til å gjøre sin virkning. Hitlers raseri i sin nest siste tale og den spake, beroligende tonen i den siste, er et godt tegn. Han så vel som de tyske militære ledere, kan ikke lenger lukke øynene for den kjennsgjerning at den allierte krigsmaskin vokser dag for dag, og truer med å slå til for alvor i hvert øyeblikk.

Det er en historisk kjennsgjerning at når makthaverne ser sitt herredømme truet, griper de til terror. Tilspissningen av situasjonen her hjemme bærer nettopp preg av denne fase i kampen. Den norske motstandsfront som er dannet, står sterk og urokkelig som aldri før. Senere i avisen dokumenterer vi som et eksempel kirkens kritiske stilling. Selv står vi i dag midt oppe i kampen og kan foreløpig bare gi en kort oversikt over de siste begivenheters forløp.

De titusener utmeldelser av fagorganisasjonen resulterte i at tyskerne måtte gripe inn, quislingene mestret ikke situasjonen og sto fullstendig lammet. Omlag 300 av våre tillitsmenn ble arrestert, og tyskerne truet med standrett, idet de hevdet at utmeldelsene ikke hadde noe å gjøre med Quislings riksmøte og stred mot Terbovens forordning av september 1941.

Det har alltid vært den illegale fagbevegelses linje å føre kampen med passive midler, men i aktiv form. Under truslene om terror og standrett ble derfor utmeldelsene kollektivt trukket tilbake og den tidligere situasjon opprettet. Både arbeidsgiverforeningen, industriforbundet og fagorganisasjonen sto her på samlet front.

Vi øyner nå resultatene av aksjonen. Arbeidssambandet, den egentlige dypereliggende grunn, ble ikke proklamert. "Rikstinget" ble bare en manifestasjon av quislingenes program, og eksisterer utelukkende på papiret. Og hele det utbasunerte "riksmøte" ble en tam forestilling, en førsteklases fiasko.

Den norske arbeiderklassens holdning til okkupasjonsmakten og dens norske lakeier har hele tiden vært fast og rakrygget. Alle forsøk på å nasifisere arbeiderklassen - enten det har vært med trusler eller lokketoner - er blitt resultatløse. Og arbeiderne står i dag i bresjen for hele folkets kamp mot undertrykkerne og for gjenreisningen for vårt lands frihet. Som følge av den maktstilling våre motstandere har i kraft av sine våpen, har vi alltid måttet føre kampen med passive midler. Arbeiderne så vel som den øvrige fronten har i visse tilfeller måttet bøye seg for maktbud og trusler om standrett. Men aldri har det lyktes tyskerne eller quislingene å oppnå noen tilslutning til sine nasisamband, eller vært mulig for dem å øve selv den ringest-åndelige påvirkning.

I fast samhold og med seig, passiv motstand vil vi fortsatt føre vår kamp til vi igjen kan bygge Opp en sterk FRI FAGBEVEGELSE.

-v-

SEKRETER ARINAR NILSEN

i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, som har vært permitert fra sin stilling i lengre tid, er arrestert av Gestapo i forrige måned.

-v-

HÅNDSLAG

heter et lite tidskrift som fra 1. juni har begynt å komme ut i Sverige og som har som undertittel: Fakta og orientering for nordmenn. Ansvarlig redaktør for dette utmerkede tiltak, som er et nytt, gledelig bevis på den sympati og samkjensle som preger størstedelen av vårt broderfolk, er Eyvind Johnson.

I det program utgiveren har stillet opp, heter det i innledningen: "Meningen med dette lille bladet er at det skal være et håndslag fra svensk side til norske venner her og til andre som sympatiserer med og på forskjellig vis kjemper for Norges og Nordens sak."

-v-

DE SVENSKES ARBEIDERE OG NORGE

heter en artikkel i Håndslag som er skrevet av Albin Lind, redaktør av den svenske Landsorganisasjons tidskrift "Fagforeningsrørelsen". Han skriver: "Den kontakten og det samarbeidet som alltid har eksistert mellom norsk og svensk fagbevegelse, har ikke bare sprunget ut av samsvaret i oppgaver og mål, men er også blitt båret av den typiske fellesskapfølelse. Det var derfor naturlig at de fagorganiserte i Sverige reagerte særlig sterkt den 9. april. Vi visste at demokratiet er den grunnleggende forutsetningen for fagbevegelsen, og vi hadde ikke kunnet føle angrepet sterkere om det hadde vært oss selv det gjalt. At nordmennene ikke bøyd seg for overmakten, gjorde et særlig sterkt inntrykk på de svenske arbeiderne, men kanskje spør de i Norge! Hvorfor kom dere ikke over Kjølen? Handling er bedre enn sympati! Og fra den faglige fronten vet vi av erfaring at støtte er bedre enn ord, men også at en håpløs sympatistreik ikke gagnar, men skader den en vil støtte. Så meget kan i hvert fall sies: Det fantes ikke en eneste av den svenske landsorganisasjons 990.000 medlemmer som ikke med glede ville ha gjort hva som helst for Norges sak. De gikk med fullt hjerte inn for allt som var norsk, og jevnet veien for folk som kom over grensen. Og det var ikke medlidenhet som lå bak denne holdningen. Medfølelsen spilte vel også en rolle, men den var blandet med hellig vrede, tung sorg og dyp beundring. Og vår respekt vokste da Norge gikk over til våpenløs motstand. De svenske fagorganiserte arbeidere har fulgt Norges kamp med aldri sviktende spenning og intensitet, og de er stolte over at det er et nordisk ~~broderfolk~~ broderfolk som fører denne kampen. Dette er klart og tydelig kommet til uttrykk - særlig kraftig den gang L.O.kongressen uttrykte de svenske fagorganisertes mening da skuddene smalt mot de norske fagforeningslederne i september 1941. Og det har skjedd om igjen hver gang vold, urett og foræderi har gått til nye angrep mot det norske folket. Derfor er også landsorganisasjonens tidskrift og mange av fagforbundenes organer blitt forbudt i en rekke land. Her har vi en av de få synlige detaljer i vår opplutning om Norges sak. Det viser ånden i svensk fagbevegelse når det gjelder Norge.

-v-

SPILTILFELLEN OG MISNØYEN

griper stadig om seg i Italia. Den fullstendige underkastelse under den tyske krigsførelse har hittil bare ført til at den italienske ungdom er drevet på slagmarkene, at forsynings situasjonen for hjemme-fronten er blitt stadig dårligere, og Italias prestisje som militærmakt er helt undergravet. For å dempe den stadig tiltagende uro, har Musolini måttet gå til de mest drastiske åtgjerder. Opposisjonen må

slåes ned for enhver pris. For å gi et bilde av omfanget av den motstandsfront som nå er dannet, kan det opplyses at hittil er mellom 60 og 70.000 medlemmer utstødt av fasispartiet. Opprenskningen fortsetter.

-v-

PRESTESKAPETS AKTIVE KAMP

er trått inn i en ny alvorlig fase etter at kirken for snart 2 måneder siden har sett seg nødsaget til å bryte med staten og har opprettet "Den midlertidige kirkeledelse" med biskop Berggrav som formann og domprost Hygen som hans varamann. Fra dette øyeblikk måtte det komme til åpen kamp.

Som svar på dette utstedte Quisling en "lov" med øyeblikkelig virkning om at alle menighetsråd er avsatt og nye menighetsråd skal oppnevnes. De nye menighetsråd skal bestå av 3 medlemmer som skal utpekes henholdsvis av biskopen, sognepresten - hvis denne har biskopens tillit(!) - og ordføreren. Til de gamle menighetsråd er det fra departementet kommet den elskverdiggste skrivelse om at da de nå har sittet i 6 år, har de "krav på avløsning". Dep. takker for det store arbeid rådene har utført og ber samtidig om å få forhandlingsprotokoller, kasser og bøker oversendt.

-v-

DEN MIDLERTIDIGE KIRKELEDELSE

har imidlertid bestemt at de avsatte menighetsråd skal fortsette sin gjerning uanfektet. Den situasjon vil da inntreffe at det blir 2 menighetsråd: Ett som har menighetens tillit, og et som har statens maktmidler. Dep. har videre lo. august sendt ut følgende brev om Den midlertidige kirkeledelses ulovlighet og ugyldighet:

"De fratrådte biskoper har vært samlet til møte i Oslo og på dette møtet fattet beslutning om å oppløse forholdet mellom stat og kirke, og har oppnevnt "en midlertidig kirkestyrelse". - Da den norske kirke ifølge grunnloven og den kirkelige lovgivning er en statskirke, kan selvsagt kirkens organisasjon kun oppheves av den lovgivende myndighet i landet.

Den av de fratrådte biskoper proklamerte oppløsning av forholdet mellom stat og kirke er derfor grunnlovstridig og ulovlig og vil således ikke medføre noen som helst lovlig rettsvirkning for den norske kirke. - Den norske kirke består framleis som statskirke, følger gjeldende kirkelovgivning, disponerer over de kirkelige fonds, prestegårder, kirkebygninger, menighetshus samt andre institusjoner som er opprettet av statsmenigheten. Det nødvendige vil bli foretatt for at lov og rett respekteres også i disse spørsmål.

R. Skancke. Sigmund Feyling.

-v-

LOV OG RETT

er foreløpig respektert på følgende måte:

Til 22 av de avskjedigede prester (i alt ca. 50) kom forleden dag norsk statspoliti (2 mann til hver) og tok fra prestene deres prestekjoler. (En av de NS-folk som var med på disse tyvetokter, var sønn av "biskop" Zwilgmeyer i Porsgrunn). Men ikke nok med det. Da en av de mest forfulgte prester, pastor Ingv. B. Carlsen stod i sakrestiet i sin kirke, Gamle Aker, i fuldt ornat søndag morgen kl. 1/4 før 11, kom 2 politimenn inn i sakrestiet, forbød ham å forebrette, og forlangte at han skulle ta av seg sin prestedrakt. Pastor Carlsen nektet blankt og sa at han var kommet for å holde gudstjeneste og det aktet han å gjøre. Politimennene ble forvirret over pastorens faste holdning og forlot sakrestiet "for å innhente nærmere ordre". Pastoren gikk

imens inn i kirken, og forlot den ikke før gudstjenesten var slutt. (Som kjent går presten ut i sakristiet før han går opp på prekestolen, men pastoren tok ingen sjangser.) Pastor Carlsen er fra 17. august forvist fra Oslo Bispedømme.

Så drastisk som overfor pastor Carlsen ble det ikke fart fram mot noen av de andre avskjedigede prester som talte i sine menigheter. Pastor Riis-Hansen i Ullern sogn og pastor Wisløff i Trefoldighet som begge har taleforbud i "rikets kirker", forrettet og preket begge 2 uforstyrret i sine kirker. Pastor Roseff (Berggravs sekretær), som stod ferdig til å gå i kirken søndag morgen, ble hindret av politiet ved at de ganske enkelt låste ham inne.

-v-

OVERLØPERNES FORBRYTELSER

Fri Fagbevegelse har snart i 2 år ført kampen mot svikerne innen fagorganisasjonen og avdekket deres forbryterske virksomhet. Som kjent ble det straks etter det tyske overfallet 9. april dannet den såkalte "fagopposisjonen av 1940." Denne sammensetting var høyst uensartet. Således fikk den fra første stund tilslutning fra kommunistene, som tyensynlig på dette tidspunkt var i sterk villrede med sin egen stilling på grunn av Sovjetsamveldets daværende allianse med Tyskland. Videre hadde den såkalte "opposisjon" også noen tilslutning fra andre hederlige organisasjonsfolk som begivenhetenes raske utvikling hadde tatt pusten fra. I spissen for disse må en regne "opposisjonens" formann, Jens Tangen, som senere av tyskerne ble tilforordnet som formann i Landsorganisasjonen, men som jo etterhvert arbeidet seg fram til klarhet over bakholdsangrepene og følgelig endte på Grini. Men i realiteten var "opposisjonen" et viljeløst redskap i hendene på de notoriske forrædere, Halvard Olsen, Håkon Meyer, Erling Olsen, Birger Lamødt og det øvrige krapul som har stilt seg i nasibødlenes tjeneste. Resultatet av "fagorganisasjonen"s og forrædernes virksomhet ble den sørgelige usikkerhet og ineffektivitet som preget fagorganisasjonens virke den første tiden under okkupasjonen. Vi dokumenterer i dag hvorledes svikerne drev sitt angiveri og solgte arbeidernes dyreste interesser til fienden.

-v-

I ET ANGIVERSKRIFT

av sjofleste slags, som først nå er falt i våre hender, skriver Erling Olsen i desember 1940 at "sosialministeren har bedt meg om å gi en kort framstilling av mitt syn på den faktiske stilling Arbeidernes faglige Landsorganisasjon med Jens Tangen som formann inntar i dag. Det faller meg da naturlig å ta mitt utgangspunkt for vurderingen i den opposisjon som i løpet av sommeren dannet seg innen tillitsmannskretser i fagorganisasjonen". Etter å nekt på at denne opposisjon var helt uensartet og at den forgjeves hadde søkt "å påvirke arbeiderorganisasjonens ledelse" til å stille seg til tjeneste for den nye tid, heter det videre: "men da dette var hensiktsløst, fikk et utvalg i oppdrag å tre i forbindelse med NS fører. Dette utvalget bestod av Halvard Olsen, Håkon Meyer og undertegnede (dvs. Erling Olsen). Under de fortsatte drøftelser i det arbeidsutvalg hvis formann Jens Tangen var, var det hele tiden på det rene at Nasjonal Samling ville komme til å øve en avgjørende innflydelse ved regjeringdannelsen. Dette ble også lagt klart frem i fellesmøtet av "opposisjonen". — "Utviklingen etter den 25. september (da Administrasjonsrådet ble avløst av de konstituerte statsråder) må på denne bakgrunn forekomme — ytterst besynderlig. Faktisk er en glidd tilbake til omtrent de samme forhold som gjorde seg gjeldende under Volans ledelse

En hovedårsak til dette er at Tangen ble innsatt som formann". — "Hans reaksjoner overfor dette problem" — nemlig hvem han skulle støtte seg til — "har jeg daglig kunnet registrere. Fra første dag av har han vaklet i dette valget inntil han for vel en uke siden bestemte seg til definitivt å la sekretariatet være sin leder." Etter å ha pekt på hvorledes Tangen mer og mer fjernet seg fra den såkalte opposisjon heter det videre: "Slik som utviklingen har gått, er det etter min oppfatning på det rene at fagorganisasjonen under sin nåværende ledelse og i de former den nå virker, er ute av stand til å foreta den nødvendige omstilling". Dermed bebudes et forslag til nyordning som vi nedenfor redgjør for, hvorpå det lyder "vesentlige vanskeligheter kunne etter mitt skjønn være ryddet av veien om slike foranstaltninger var blitt gjennomført umiddelbart etter 25. september. I den forløpne tid har nemlig motkrefter fått den nødvendige tid til å konsolidere seg".

Det forslaget som videre er formulert, går ut på at Jens Tangen, Ludv Buland og I.B.Åse trer tilbake og at Halvard Olsen oppnevnes som formann i Landsorganisasjonen med rett til etter konferanse med sosialministeren å besette de øvrige stillinger. Videre at sekretariatet omdannes til et rådgivende organ, og at formennene i fagforbønnene fullstendig underkastes Landsorganisasjonens leder. Til slutt heter det: "En må være klar over at en slik forandring som her er foreslått vil kunne medføre store vanskeligheter innen fagorganisasjonen. Den må derfor nøye planlegges i samråd med sosialdepartementet på forhånd. Og det kan komme til å medføre nødvendigheten av en ordning med kontigenttrekk gjennom bedriftene".

-v9

SÆRLIG DETTE MED REDSELEN

for medlemmenes reaksjon er karakteristisk for overløperne. De visste såre vel at i samme øyeblikk landsorganisasjonen fikk i spissen folk av typen Halvard Olsen og hans gjeng, ville medlemmene falle fra og gå til fullstendig kontigentstreik. Tyskerne ønsket imidlertid ikke på dette tidspunkt — ved årskiftet 1940 — 41 — å ta det endelige oppgjør med fagorganisasjonen. Vertil var situasjonen ennå for bråget. De oppholdt derfor såvel NSledelsen som deres lakeier innen fagorganisasjonen med snakk for å bringe dem stadig dypere inn i forraderiet og angivervirksomheten. At de oppnådde sin hensikt i så måte, skal vi dokumentere ved senere leilighet. Dessverre viste det seg at denne utsettelse med oppgjøret var til tysk fordel på annen måte, idet retningslinjene for de fagorganiserte arbeideres kamp fortsatt ble forhindre og ga de tyske og norske nasister lett spill under kjemperprovokasjonen med undtagelsestilstanden i september 1941. I dag har disse begivenheter ikke bare historisk interesse for den norske arbeiderklasse. De er blitt anskuelsesundervisning for den kamp vi må lære nå og i framtida. Den klarhet om midler og mål som i dag belærer alle fagorganisasjonens medlemmer, er vunnet ved disse dyrt kjøpte erfaringer. Men så kan da også alle krefter settes sarlett inn for på nytt å skape en

F R I F A G B E V E G E L S E .